

İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

D. H. LAWRENCE

TİLKI

Çeviren

CANAN VANER

ithaki

İki kız genellikle soyadlarıyla tanınırlardı: Banford ve March olarak. Çiftliği birlikte almışlardı; kendi kendilerine tüm çiftliği döndürmeye niyetliydiiler: Yani tavuk yetiştirip bununla geçinecekler, ayrıca buna bir tane de inek ekleyip onu besleyecek, bir-iki de buzağı yetiştireceklerdi. Ne yazık ki işler planladıkları gibi gitmedi.

Banford gözlüklü, ufak tefek, zayıf, narin bir şeydi. Ancak March'ın hemen hemen hiç parası olmadığından, esas yatırımcı Banford'dı. Banford'ın Islingtonlu bir tüccar olan babası, hiç evlenecek gibi görünmeyen kızını çok sevdiğinden, canının sağlığı için ona sermaye sağlamıştı. March ise daha gürbüzdü. Islington'da akşam kurslarında marangozluk ve doğramacılık öğrenmişti. Çiftliğin erkeği o olacaktı. Ayrıca başlarda Banford'ın yaşlı büyükbabası da onlarla yaşıyordu. Büyükbaba çiftçilik yapardı. Ama ne yazık ki, yaşlı adam Bailey Çiftliği'nde bir yıl kaldıktan sonra öldü. Sonuç olarak kızlar da bir başlarına kaldılar.

Kızların ikisi de genç değildi; neredeyse otuzlarındaydılar. Ama kesinlikle yaşlı da değillerdi. Girişimlerine ol-

dukça cesurca başlamışlardı. Bir sürü tavukları vardı, kara ve beyaz ligorinleri, Plymouth'ları, Wyandotte'leri, hatta ördekleri de vardı; ayrıca otlakta iki de düveleri. Maalesef düvelerden biri Bailey Çiftliği arazisi sınırlarında durmayı katiyen kabul etmiyordu. March çitleri nasıl kurarsa kursun, düve dışarıdaydı; ya başıboş bir şekilde ormanda dolanıyordu ya da komşu otlak ve meralara giriyordu. March ve Banford da dışarıda onun peşinden koşturuyor ama telaş ettikleriyle kalıyor, hayvana yetişemiyorlardı. Umudu kesip de sattıkları düve işte buydu. Sonra da, tam diğer sığır ilk buzağısına gebeyken, yaşlı adam öldü ve kızlar yaklaşan doğumdan korkup bu sığırı da bir telaş sattılar ve tüm ilgilerini kümes hayvanları ve ördekleriyle sınırladılar.

Canları sıkılmıştı sıkılmasına ama artık ellerinde sığır olmaması onları biraz da rahatlatmıştı. Hayat köle gibi çalışmaktan ibaret değildi. İki kız da bu konuda hemfikir. Kümes hayvanları onları yeterince uğraştırıyordu. March marangoz tezgâhını açık ahırın bir ucuna kurmuştu. Burada çalışıyor, kümes için kafesler, kapılar ve başka alet edevatlar yapıyordu. Kümes hayvanları önceleri ambar ve ahır görevi gören büyük binada duruyorlardı. Güzel bir evleri vardı, hâllerinden tamamen memnun olmaları gerekirdi. Aslında yeterince iyi durumda görünüyorlardı. Ama kızlar, onların tuhaf hastalıklara yatkınlıklarından, zahmetli yaşam biçimlerinden ve yumurtlamayı inatla reddetmelerinden öğreniyorlardı.

Dışarıdaki işlerin çoğunu March yapıyordu. Dışarıda dolakları ve binici pantolonları, kemerli ceket ve bol kasketiyle çalışırken, düz omuzları, rahat ve kendinden emin

hareketleri ve hatta kayıtsız ve biraz da alaycı havasıyla dal gibi, sarsak bir delikanlıyı andırıyordu. Ama yüzü bir erkeğinkine hiç benzemiyordu. Eğildiğinde koyu renkli kıvrıkcık saçlarının tutamları önüne düşüyordu, gözleri iri, geniş ve koyu renkliydi, kafasını kaldırıp da yukarı baktığında, bakışları aynı anda hem tuhaf ve irkilmış hem de utangaç ve alaycı olurdu. Dudakları da sanki acı içindeymişçesine, ironik bir biçimde kıvrılmış olurdu. Onda tuhaf ve açıklanamayan bir şey vardı. Ağırlığını tek bacağı üzerine vererek dengeli bir biçimde durur, eğimli avludaki tiksindirici ince çamur tabakasının içinde pıtır pıtır dolaşan kümes hayvanlarını izler, en sevdiği beyaz tavuğu yanına çağırır ve ismini duyan tavuk da onun yanına gelirdi. Ama bakışları altında oyalanan üç parmaklı sürüsünü izlerken March'ın o iri, koyu renk gözlerinde neredeyse hicveden bir bakış olurdu; dostluk gösterisi olarak botlarını gagalayan en sevdiği Patty'siyle konuşurken sesinde de aynı hafif tehlikeli hiciv vardı.

March'ın onlar için yaptığı onca şeye rağmen Bailey Çiftliği'ndeki kümes hayvanları bir türlü büyümüyordu. Âdet olduğu üzere sabahları onlara sıcak yem götürdüğünde, bunun onları saatler boyunca sersemletip ağırlaştırdığını fark etti. Onları o mahmur sindirim süreçlerinde ahırın desteklerine dayanmış bulmayı beklerdi. Üstelik, eğer biraz olsun işe yarayacaklarsa, harıl harıl eşelenip toprağı kazmaları gerektiğini de çok iyi biliyordu. Bu yüzden sıcak yemlerini geceleri vermeye ve yemekten sonra uyumalarına müsaade etmeye karar verdi. Öyle de yaptı. Ama durumlarında hiçbir fark olmadı.

Savaş koşulları da kümes hayvancılığı için oldukça el-

verişsizdi. Yem hem azdı hem de kötüydü. Üzerine bir de Yaz Saati Kanunu kabul edilmişti ve hayvanlar inatla yazın her zamanki yatma saatlerinde, yani saat dokuzda uyumayı reddetmeye başlamıştı. Aslında bu bile yeterince geçti, zira hayvanlar kümese kapatılıp da uyuyana kadar kızlara huzur yoktu. Şimdiyse saat ona ya da daha geç saatlere kadar ahıra kafalarını bile çevirmeden etrafta neşeli neşeli dolaşıyorlardı. Hem Banford hem de March yalnızca çalışmak için yaşamaya inanmıyorlardı. Akşamları bir şeyler okumak veya bisiklete binmek istiyorlardı, bazen de March porselen üzerine yeşil fonda kıvrımlı hatlı kuğular çizmek veya ahşabı işleyerek güzel bir şömine siperi yapmak istiyordu. Zira o, tuhaf hevesleri ve doyum-suz temayülleri olan biriydi. Ama aptal kümes hayvanları onu tüm bunları yapmaktan alıkoyuyordu.

Ancak tüm bu uğursuzlukların hepsinden daha büyük bir bela daha vardı. Bailey Çiftliği, eski ahşap ahır ve alçak çatılı çiftlik eviyle, ormanın sınırından yalnızca bir tarla mesafede bulunan küçük bir çiftlik arazisiydi. Savaş başladığından beri çiftliğe dadanan tilki tam bir iblisti. March ve Banford'ın burunlarının dibinde tavukları kaçırıyordu. Banford yerinden fırlayıp da büyük gözlüklerinin arkasından gözlerini dört açıp dışarı bakarken, hemen arkasından bir viyaklama ve kanat çırpma sesi daha duyulurdu. Artık çok geç olurdu! Bir beyaz ligorin daha gitmiş olurdu. Bu durum cesaret kırıcıydı.

8

Bu durumu çözebilmek için ellerinden geleni yaptılar. Tilkileri vurma izni çıktığında, vardiyalı olarak tüfekleriyle nöbet tutmaya başladılar. Ama faydası yoktu. Tilki onlara göre çok hızlıydı. Böylece bir yıl daha geçti, ardın-

dan bir yıl daha ve Banford'ın dediği gibi, kayıplarıyla geçinmeye devam ettiler. Bir yaz çiftlik evlerini kiraya verip arazinin bir köşesinde bir çeşit müstemilat olarak duran tren vagonuna çekildiler. Bu onları biraz olsun avuttu ve maddi durumları açısından faydalı oldu. Yine de işler pek parlak görünmüyordu.

Genellikle çok iyi arkadaş olmalarına rağmen –zira Banford gergin ve hassas olmasına karşın sıcak ve cömert biriydi; March da sürekli düşüncelere dalan tuhaf biri olmasına rağmen bir o kadar tuhaf bir yüce gönüllülüğü de vardı– uzun süre baş başa kaldıktan sonra birbirlerine karşı biraz alıngan ve asabi olmaya, birbirlerinden bıkmaya meyillilerdi. İşerin beşte dördü March'a düşüyordu ve her ne kadar buna aldırmasa da yükünü hafifletecek hiçbir şey olmayacak gibi görünmesi bazen gözlerinde tuhaf şimşekler çakmasına sebep oluyordu. Böyle zamanlarda sinirleri her zamankinden daha fazla yıpranan Banford iyice umutsuzluğa kapılıyor, March da ona karşı sert konuşuyordu. Durumları kötüye gidiyor gibi görünüyordu; sanki aylar geçtikçe umutlarını kaybediyor gibilerdi. Uzaklarda, ormanın kıyısındaki arazide, White Horse'un yuvarlak tepelerine doğru çukur ve karanlık bir şekilde uzanan geniş kırdaki bir başlarıydılar; kendilerinden çok fazla ödün vermeleri gerekiyor gibiydi. Morallerini yüksek tutacak hiçbir şey yoktu, umut da dahil.

Tilki, ikisini de cidden çileden çıkarıyordu. Yazın sabahın erken saatlerinde tavukları dışarı çıkarır çıkarmaz tüfeklerini alıp nöbet tutmak zorunda kalıyorlardı; sonra yine, akşam çökmeye başlar başlamaz, bir kez daha gitmek zorundalardı. Üstelik tilki öyle sinsiydi ki! Uzun çi-

menlerin içinde yılan gibi sürünüyordu, bir yılan kadar fark edilmezdi. Üstelik, sanki kızları bilerek tuzağa düşürüyormuş gibiydi. March bir-iki kez uzun çimenlerin arasında hayvanın kızıl gölgesini ya da beyaz kuyruğunun ucunu görmüş ve ona doğru ateş etmişti. Ama o buna aldırış etmemişti.

Bir akşam March, saçları kasketinin içine toplanmış vaziyette, kolunun altında tüfeğiyle günbatımına arkasını dönmüş dikiliyordu. Yarı dalgın hâlde araziye gözlüyordu. March'ın genel hâli de zaten buydu. Gözleri keskin ve dikkatliydi ama gözlerinin gördüklerini zihni hiç dikkate almazdı. March genellikle ağzı çarpık biçimde hep bu tuhaf, esrik hâle bürünürdü. Varlığının tüm bilinciyle orada olup olmadığı tartışılırdı.

Ormanın kıyısındaki ağaçlar gün ışığında daha koyu, kahverengimsi bir yeşile bürünmüşlerdi; zira ağustosun sonlarıydı. Ötelerde, çam ağaçlarının çıplak, bakırımsı gövdeleri ve dalları havada parılıyordu. Daha yakınlarda, uzun parıltılı kahverengimsi saplalarıyla biçilmemiş çimenler ışık içindeydi. Kümes hayvanları dışarıda, etraftalardı; ördekler hâlâ çam ağaçlarının altındaki gölette yüzüyorlardı. March hepsine baktı, her şeyi gördü, ama görmedi. Uzaktan Banford'ın kümes hayvanlarına seslendiğini duydu; ama duymadı. Ne düşünüyordu? Tanrı bilir. Bilinci sanki tutulmuştu.

March gözlerini aşağı doğru çevirince aniden tilkiyi fark etti. Tilki kafasını kaldırmış, ona bakıyordu. March çenesini göğsüne doğru bastırılmış, tilkinin gözleri yukarıya çevrilmişti. Gözleri March'inkilerle buluştu. Tilki, March'ı tanıyordu. March büyülenmişti; tilkinin kendi-

sini tanıdığını biliyordu. Tilki gözlerinin içine baktı ve March'ın ruhu sanki onu orada yüzüstü bıraktı. Tilki onu tanıyordu ve gözü korkmamıştı.

March gayret gösterdi, allak bullak olduktan sonra kendine geldi ve tilkinin, yere düşmüş olan dalların üzerinden yavaş, arsız sıçrayışlarıyla sekerek kaçarcasına uzaklaştığını gördü. Tilki omzunun üzerinden March'a bir bakış attı ve usulca kaçıp gitti. March, tilkinin kuyruğunun tüy gibi hafif ve yumuşak bir şekilde uzanışını ve beyaz kalçalarının titrek parıltısını gördü. Derken tilki, bir rüzgâr kadar hafifçe gitti.

March tüfeğini omzuna yerleştirdi; ama o an bile ateş edecekmış gibi yapmanın ne kadar saçma olduğunu bilerek dudaklarını büzdü. Tilkinin arkasından, onun gittiği yöne doğru yavaşça, azimle yürümeye başladı. Onu bulmayı umuyordu. Onu bulacağına yürekten inanıyordu. Onu tekrar gördüğünde ne yapacağını düşünmemişti. Ama onu bulmaya kararlıydı. İri, parlak, koyu renk gözlerle ve yanaklarında hafif bir pembelikle dalgın dalgın ormanın kıyısında yürüdü. Hiçbir şey düşünmüyordu. Tuhaf bir şuursuzluk içinde oradan oraya yürüdü.

Sonunda Banford'ın ona seslendiğini fark etti. March dikkatini toplamaya çalışıp ona doğru döndü ve karşılık olarak anlamsız bir şekilde bağırdı. Ardından çiftlik arazisine doğru uzun adımlarla yürümeye başladı. Kızıl güneş batıyor, tavuklar tüneklerine doğru çekiliyordu. March ahıra toplanmakta olan beyaz ve siyah yaratıkları izledi. Onları gerçekte görmeden, büyülenmişçesine izledi. Neyse ki otomatik zekâsı ona kapıyı kapatma vaktinin geldiğini haber vermişti.